

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 695/2013-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Lálíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť P. Ď., zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Jablonkom, PhD., Advokátska kancelária BAJO LEGAL, s. r. o., Astrová 2/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva P. Ď. podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. P. Ď. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 501,58 € (slovom päťstojeden eur a päťdesiatosem centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie BAJO LEGAL, s. r. o., Astrová 2/A, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 695/2013-13 z 20. novembra 2013 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal sťažnosť P. Ď. (ďalej len „sťažovateľ“) na ďalšie konanie pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 T 2/2005 z 27. júna 2007 uznaný vinným z pokračujúceho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „starý Trestný zákon“) sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 starého Trestného zákona. Najvyšší súd na odvolanie sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 4 To 2/2008 z 30. októbra 2008 rozhodol o zrušení rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 T 2/2005 z 27. júna 2007 v celom rozsahu a uznal sťažovateľa vinným z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 starého Trestného zákona sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 starého

Trestného zákona. V ďalšom najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). V ostatnom podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti namietal viaceré pochybenia v postupe a rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktoré koncentroval do niekoľkých rovín:

(i) V prvej rovine namieta ústavne nesúladný postup najvyššieho súdu, ktorý vyjadrenie Krajskej prokuratúry v Bratislave k podanému dovolaniu mu nedoručil, a napriek tejto skutočnosti vo veci rozhodol, k čomu sťažovateľ dôvodil tým, že „... *nedoručením vyjadrenia Krajskej prokuratúry Bratislava došlo k porušeniu práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy..., a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru..., k porušeniu článku 47 ods. 3 Ústavy... tým, že došlo znevýhodneniu postavenia sťažovateľa a zároveň aj k porušeniu článku 48 ods. 2 Ústavy... tým, že sa nedoručením vyjadrenia odňala možnosť sťažovateľa vyjadriť sa k nemu*“.

(ii) V druhej rovine sťažovateľ namieta skutočnosť, že najvyšší súd sa v dovolacom konaní účinne nevysporiadal s ním tvrdenými skutočnosťami týkajúcimi sa porušenia zásady zákazu reformatio in peius, k porušeniu ktorej došlo predovšetkým tým, že „*Napriek skutočnosti, že voči predmetnému rozsudku prvostupňového súdu sa odvolal len sťažovateľ, druhostupňový súd ho uznal vinným zo spáchania predmetného skutku podľa prísnejšej skutkovej podstaty (§ 250 ods. 5 starého TZ) oproti rozsudku prvostupňového súdu (§ 250 ods. 4 starého TZ) a zároveň mu bol uložený peňažný trest, čím bolo rozhodnuté v neprospech sťažovateľa. Sťažovateľ túto skutočnosť namietal vo svojom dovolaní voči vyššie uvedenému rozsudku druhostupňového súdu.*“. Sťažovateľ teda dôvodí, že „... *mám za to, že došlo zo strany porušovateľa k porušeniu práva... na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru... a to tým, že uložením peňažného trestu a zmenou právnej kvalifikácie došlo k porušeniu zásady zákazu reformatio in peius, časť uznesenia porušovateľa týkajúca sa uloženia peňažného trestu nie je dostatočne odôvodnená a teda je nepreskúmateľná a v neposlednom rade bola odňatá sťažovateľovi možnosť vyjadriť sa k uloženému peňažnému trestu*“.

(iii) V ďalšej rovine svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že v čase, keď najvyšší súd rozhodoval na neverejnom zasadnutí o ním podanom dovolaní, spisový materiál týkajúci sa predmetnej veci sa nachádzal na krajskom súde, kde v tom čase prebiehalo verejné zasadnutie o žiadosti sťažovateľa o podmienené upustenie od výkonu zvyšku právoplatne uloženého trestu zákazu činnosti. K uvedenému uviedol: „*Je nemysliteľné, aby v právnom štáte, akým je Slovenská republika sa v čase rozhodovania o mimoriadnom opravnom prostriedku nenachádzal spis na súde, ktorý o ňom má rozhodovať!*“

(iv) V ostatnej svojej argumentácii sťažovateľ namietal, že „... *pri rozhodovaní a najmä pri ukladaní súhrnného trestu prvostupňový súd a druhostupňový súd nezohľadnili, že v trestnej veci ... došlo k vydaniu viacerých opravných uznesení, v dôsledku ktorých došlo v značnej miere k zmene znenia rozsudku Okresného súdu Bratislava I v tejto veci oproti zneniu, ktoré bolo vyhlásené. ... v konečnom dôsledku došlo k takej zmene výroku o treste vo veci, že bol vypustený výrok o uložení trestu odňatia slobody, ako aj výrok o uložení trestu zákazu činnosti. Napriek tomu, že sťažovateľ tieto skutočnosti namietal v dovolaní, v uznesení vydaným porušovateľom nie je žiadna zmienka o tom, ako sa týmito právne relevantnými námietkami vysporiadal.*“. V závere sťažovateľ poukázal na absenciu relevantných písomných dôkazov v spisovom materiáli, ktoré boli/mali byť východiskovým podkladom pri rozhodovaní o jeho vine, pričom napriek tomu, že sťažovateľ uvedený nedostatok v podanom dovolaní namietal, „... *absentuje akákoľvek zmienka o tom v uznesení porušovateľa*“.

4. Sťažovateľ na základe uvedeného ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. *Základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru... uznesením a postupom Najvyššieho súdu... zo dňa 28. 06. 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 TdoV 9/2012 porušené bolo.*

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu... zo dňa 28. 06. 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 TdoV 9/2012 sa zrušuje a Najvyššiemu súdu... sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 TdoV 9/2012 znovu konal a rozhodol.*

3. *Najvyšší súd... je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy konania.*“

5. Na výzvu ústavného súdu sa k veci vyjadril predseda najvyššieho súdu a ústavný súd si v predmetnej veci vyžiadal od krajského súdu jeho spis vedený pod sp. zn. 4 T 2/2005, ako aj zberný spis najvyššieho súdu vedený pod sp. zn. 2 TdoV 9/2012.

6. K sťažnosti sa vyjadril predseda najvyššieho súdu listom č. k. KP 3/2013-62 z 11. decembra 2013. Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu vyplýva, že *„Napadnuté uznesenie Najvyššieho súdu SR nie je ani svojvoľné ani arbitrárne a neporušuje ani právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

S tvrdením sťažovateľa, že nedoručením vyjadrenia prokurátora došlo k porušeniu práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 47 ods. 3 Ústavy a čl. 48 ods. 2 Ústavy, sa najvyšší súd nestotožňuje. Právo na kontradiktórne konanie nemá absolútny charakter a jeho rozsah sa môže líšiť v závislostiach na špecifikách daného konania, v danom prípade dovolacieho konania.

V zmysle § 376 Tr. por. je povinnosťou súdu prvého stupňa doručiť dovolanie ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté, s upozornením, že sa môžu k dovolaniu vyjadriť. Vyjadrenie prokurátora bolo osobne podané na Krajskom súde v Bratislave 12. júna 2012. Vzhľadom na to, že spis sa od 24. mája 2012 nachádzal už na najvyššom súde za účelom rozhodnutia o dovolaní, súd prvého stupňa zaslal dovolaciemu súdu vyjadrenie prokurátora dodatočne (dátum doručenia NS SR nie je možné zo zberného spisu zistiť). Doručenie predmetného vyjadrenia sťažovateľovi by nemalo vplyv na výsledok konania.

K tvrdeniam sťažovateľa, že sa dovolací súd nevysporiadal so všetkými namietanými skutočnosťami, si dovoľujeme poukázať na fakt, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok v rámci trestného konania je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. V tomto smere aj ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti plne akceptuje, že Najvyšší súd SR ako súd dovolací nie je už na základe samotného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371 Trestného poriadku) predurčený k úplnému prieskumu rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že v rámci uplatnených dovolacích dôvodov, ktorými je dovolací súd viazaný, napadnuté uznesenie dáva primerané a dostatočné vysvetlenie, prečo v danom prípade nedošlo k porušeniu zásad zákazu reformatio in peius. Na rozdiel od súdu prvého stupňa odvolací súd (na podklade odvolania obvineného) uložil obvinenému tiež peňažný trest vo výške 1.000.000 Sk spolu s náhradným trestom odňatia slobody vo výmere 1 rok, lebo sa trestnou činnosťou snažil získať neoprávnený majetkový prospech a zároveň mu znížil trest odňatia slobody z 8 na 5 rokov. V prípade nariadenia výkonu i náhradného trestu odňatia slobody by jeho výmera bola nižšia než tá, ktorú uložil súd prvého stupňa. Uloženie aj peňažného trestu za súčasného podstatného zníženia trestu odňatia slobody znamená zmiernenie postihu dovolateľa. Porovnanie reálnej miery postihu obvineného jednoznačne ukazuje, že trest uložený odvolacím súdom je miernejší ako ten, ktorý uložil krajský súd. Dovolací súd na podklade vyjadreného ani v tomto smere nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/, ani porušenie zákazu reformatio in peius. Do pozornosti ústavného súdu dávame aj fakt, že súd prvého stupňa rozhodol o upustení od výkonu peňažného trestu podľa § 432 ods. 1 Tr. por.

K námietke sťažovateľa, že súd o dovolaní rozhodol bez spisu, poukazujeme predovšetkým na fakt, že spisový materiál sa nachádzal na Najvyššom súde SR od 24. mája 2012 (nápad) do 2. augusta 2013, kedy bol spis vrátený Krajskému súdu v Bratislave. Počas tohto obdobia, okrem času kedy bol zapožičaný, bol na Najvyššom súde SR. Zo zákona je predseda senátu povinný dovolanie predbežne preskúmať. Zapožičanie spisu, v čase konania neverejného zasadnutia, nebránilo dovolaciemu súdu rozhodnúť o dovolaní. Každý člen senátu, okrem štúdia spisu v období od 24. mája 2013 do 2. augusta 2013 mal na neverejnom zasadnutí k dispozícii dovolanie a ním napadnuté rozhodnutia. Na neverejnom zasadnutí konanom 28. júna 2013 bolo prečítané dovolanie, napadnuté rozsudky a podstatný obsah spisu na základe poznámkového aparátu zo štúdia predmetného spisu.“.

7. Právny zástupca sťažovateľa k uvedenému vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu poskytol ústavnému súdu 5. februára 2014 takéto stanovisko:

«Ad 1) Nedoručenie vyjadrenia Krajskej prokuratúry v Bratislave

... Máme za to, že nedoručením predmetného vyjadrenia Krajskej prokuratúry v Bratislave došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní a práva na kontradiktórne konanie ako esenciálnych súčastí práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konania. Ako sme uviedli v sťažnosti zo dňa 10. 10. 2013 (s. 5) poukazujeme najmä na skutočnosť, že porušovateľ na viacerých miestach odôvodnenia dovolacieho rozhodnutia poukazuje na vyjadrenie Krajskej prokuratúry v Bratislave.

Princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej jej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim. (Rozsudok ESLP zo dňa 04. 06. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republiky, §§ 45 a 46)

... z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho protistrany v súdnom konaní právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať, alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť. Nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie.

V tejto súvislosti poukazujeme aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania dochádza v prípadoch, kedy vnútroštátny súd nedal sťažovateľovi možnosť vyjadriť sa k stanovisku ktoré v danom prípade zaujal štátny orgán. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pri posudzovaní otázky rešpektovania práva na spravodlivý proces nehrá rolu, či stanovisko ku ktorému sa nemal sťažovateľ možnosť vyjadriť, malo nejaký vplyv na rozhodnutie vnútroštátneho orgánu. Rovnako nie je podstatné či vyjadrenie obsahuje nejaké nové skutočnosti alebo argumenty. Je na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko vyžaduje komentár z jeho strany (napr. Rozsudok ESLP zo dňa 18. 02. 1997 vo veci Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 18990/91, §§ 27 a 29).

Ad 2) Porušenie zásady „zákazu reformatio in peius“

A)

... Po prvé, sťažovateľ predovšetkým zdôrazňuje, že uložením peňažného trestu až v odvolacom konaní bola porušená zásada dvojinstančnosti konania, pretože v prvostupňovom konaní neboli vôbec posudzované podmienky pre uloženie peňažného trestu, keďže ani uložený, nebol. Uložením peňažného trestu odvolacím súdom sa znemožnilo sťažovateľovi vyjadriť k jeho samotnej povahe a výške v rámci dvojinstančného konania. Odvolací súd sa pritom vôbec nezaoberal majetkovými a osobnými pomermi sťažovateľa, hoci mu uložil vysoký peňažný trest, a to až vo výške = 1.000.000,- SKK.

Po druhé, nesúhlasíme s názorom porušovateľa, že zníženie trestu odňatia slobody z 8 rokov na 5 rokov odvolacím súdom za súčasného uloženia „nového“ trestu odvolacím súdom, a to peňažného trestu vo výške = 1.000.000,- SKK reálne miernejšie postihol sťažovateľa. Základným východiskom pre našu argumentáciu je skutočnosť, že nie je možné vážiť dva rôzne druhy trestov, a to „výšku“ trestu odňatia slobody s „výškou“ peňažného trestu, ide totiž o dva kvalitatívne (nie kvantitatívne !) rôzne druhy trestov, a preto ich porovnávanie je vylúčené.

B)

Porušovateľ sa vo svojom vyjadrení vôbec nevyjadril ku skutočnosti, že sťažovateľ bol rozsudkom odvolacieho súdu uznaný vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a ods. 5 starého Trestného zákona účinného do 01. 01. 2006. resp, do 31. 12. 2005 (ďalej aj „starý TZ“) sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 starého TZ napriek skutočnosti, že voči prvostupňovému rozsudku, ktorým ho tento súd uznal vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a ods. 4 starého TZ sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 starého TZ sa odvolal len sťažovateľ.

Po prvé táto skutočnosť bola jednak významná z hľadiska práva sťažovateľa požiadať o podmienené prepustenie na slobodu. V prípade § 250 ods. 5 starého TZ mohol požiadať o podmienené prepustenie na slobodu až do výkone dvoch tretín trestu, na rozdiel od § 250 ods. 4 starého TZ. kde bolo možné požiadať po výkone polovice trestu.

Po druhé táto skutočnosť mala význam z hľadiska samotného určovania výmery trestu odňatia slobody. Zatiaľ čo v prípade odsúdenia podľa § 250 ods. 4 starého TZ sa

trestná sadzba trestu odňatia slobody pohybovala v rozmedzí dva až osem rokov, v prípade odsúdenia podľa § 250 ods. 5 starého TZ sa pohybovala v rozmedzí päť až dvanásť rokov.

Teda v prípade, ak by nedošlo k zmene kvalifikácie trestného činu z odseku 4 na odseku 5, mohol odvolací súd v prípade odsúdenia sťažovateľa mu uložiť trest odňatia slobody v rozmedzí dva až osem rokov a teda aj nižší než mu bol uložený.

Ad 3) Originál súdneho spisu

... Namietame skutočnosť, ktorú tvrdí porušovateľ, že dotknutý spis na nachádzal od 24. 05. 2012 do 02. 08. 2013 na dovolacom súde. Ako vyplýva z odpovede predsedu Krajského súdu v Bratislave - JUDr. Ľuboša Sádovského zo dňa 29. 10. 2013 trestný spis 4 T 2/2005 (pozn.: označený sp. zn. takto v prvostupňovom konaní na Krajskom súde v Bratislave) sa od 16. 05. 2012 do 04. 06. 2013 nachádzal na Krajskom súde v Bratislave. Po vrátení z MS SR dňa 17. 06. 2013 sa opätovne nachádzal na tunajšom súde (t. j. na Krajskom súde v Bratislave). A až dňa 15. 07. 2013 bol odoslaný na NS SR. Z uvedeného vyplýva, že od 16. 05. 2013 do 15. 07. 2013 nemal porušovateľ (dovolací súd) dotknutý trestný spis k dispozícii, hoci dňa 28. 06. 2013 rozhodoval o dovolaní.

Je potrebné zdôrazniť, že práve počas neverejného zasadnutia, na ktorom sa rozhoduje bez prítomnosti sťažovateľa (obvineného) by mal mať všeobecný súd o to väčšiu snahu rozhodovať o prípade so znalosťou veci, ktorá môže byť zaručená len tým, že bude mať kompletný originál spisu. Ako kvalifikovane môžu byť preskúmané dovolacie námietky za účasti všetkých piatich členov senátu, keď absentuje kompletný spisový materiál, z ktorého dovolacie námietky vychádzajú. Dovolacie námietky sa totiž nepreskúmajú len z napadnutého podania, ktorým je dovolania, ale práve ich podstata vyplýva z jednotlivých dokumentov majúcich základ v spisovom materiály. Z toho dôvodu je ústavne neospravedliteľné rozhodovať na neverejnom zasadnutí o dovolaní bez kompletného spisu v originály.

Ad 4) Opravné uznesenia

Porušovateľ sa nevyjadril k sťažovateľom namietanej skutočnosti, týkajúcej sa vydaných opravných uznesení, ktorými bol viackrát menený rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 11. 04. 2005, sp. zn. 5 T 104/04, čo v konečnom dôsledku spôsobilo, že bol vypustený výrok o uložení trestu odňatia slobody, ako aj výrok o uložení trestu zákazu činnosti.

V tejto súvislosti zdôrazňujeme, že porušovateľ (dovolací súd) sa mal v rámci dovolania s uvedeným vysporiadať, pretože ide o otázku, ktorá má vplyv na výrok o treste, keďže „nekonečným opravovaním“ výrokovej časti rozsudku prvostupňového súdu, došlo k takej zmene, že bol vypustený výrok o treste. Otázka, či sťažovateľovi vlastne bol uložený trest alebo nebol je sama osebe marginálnou otázkou v trestnom konaní, a preto, keďže bola namietaná v dovolacom konaní podlieha preskúmaniu podľa § 371 ods. 1 písm. c) TrP, pretože odvolacím súdom, ako aj prvostupňovým súdom, bolo zásadne porušené právo na obhajobu, a preto sa mal túto otázku preskúmať dovolací súd, ktorý to však opomenul.

Ad 5) Zákonnosť dôkazov - originály daňových priznaní

Porušovateľ sa vo svojom písomnom vyjadrení vôbec nevyjadril ku skutočnosti, prečo nepreskúmal zákonnosť získaných dôkazov súdmi nižších stupňov, keďže sťažovateľ namietal, že okrem jedného daňového priznania za apríl 1996 sa nenachádzali v súdnom spise originály (resp. overené fotokópie) daňových priznaní za obdobie máj až september 1996.

Skutočnosť, či v trestnom konaní boli zadovážené predmetné daňové priznania sú z pohľadu sťažovateľa zásadnými námietkami, či vôbec existujú dôkazy, na základe ktorých bol sťažovateľ uznaný vinný a či bol trestný čin správne kvalifikovaný, ako aj to či z hľadiska kvalifikácie bola správne stanovená výška škody. Uvedené skutočnosti, keďže boli namietané v dovolaní podliehajú prieskumu podľa § 371 ods. 1 písm. g), pretože rozhodnutie je založené na nezákonných dôkazoch, ako aj podľa § 371 ods. 1 písm. c) TrP. pretože odvolacím súdom, ako aj prvostupňovým súdom, bolo zásadne porušené právo na obhajobu, a preto mal túto otázku preskúmať dovolací súd, ktorý to však opomenul.»

8. Z obsahu trestných spisov krajského súdu sp. zn. 4 T 2/2005 a najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 9/2012 (zberného spisu, pozn.), do ktorých ústavný súd nahliadol, okrem iného vyplýva:

- 12. novembra 2011 bolo krajskému súdu doručené dovolanie sťažovateľa,
- 14. decembra 2011 krajský súd vyzval sťažovateľa v súvislosti so zákonnou podmienkou právneho zastúpenia v dovolacom konaní,
- 27. decembra 2011 bola krajskému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu,

- 27. februára 2012 podal sťažovateľ opätovne dovolanie, tentoraz už prostredníctvom právneho zástupcu priamo na najvyššom súde,
- 22. marca 2012 najvyšší súd svojim pokynom vrátil krajskému súdu spisový materiál z dôvodu nesplnenia zákonných formálnych náležitostí,
- 23. marca 2012 krajský súd vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k ustanovenému právnenému zástupcovi,
- 2. apríla 2012 sťažovateľ doručil krajskému súdu vyjadrenie,
- 17. apríla 2012 bol na krajskom súde vypočutý sťažovateľ z dôvodu vyjadrenia súhlasu s ustanoveným právnym zástupcom,
- 19. apríla 2012 krajský súd vyzval *inter alia* Krajskú prokuratúru v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) na vyjadrenie k podanému dovolaniu sťažovateľa,
- 24. mája 2012 bol spisový materiál predložený najvyššiemu súdu so sťažovateľom podaným dovolaním,
- 9. mája 2013 bol krajskému súdu doručený návrh sťažovateľa na podmieňné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti,
- 15. mája 2013 bol spisový materiál zapožičaný najvyšším súdom krajskému súdu, aby mohol rozhodnúť o návrhu sťažovateľa na podmieňné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti,
- 15. júna 2013 bolo najvyššiemu súdu doručené vyjadrenie krajskej prokuratúry k sťažovateľom podanému dovolaniu,
- 19. júna 2013 bol predsedom senátu najvyššieho súdu nariadený termín neverejného zasadnutia,
- 28. júna 2013 sa na najvyššom súde uskutočnilo neverejné zasadnutie, na ktorom bolo odmietnuté sťažovateľom podané dovolanie,
- 16. júla 2013 bol predmetný spisový materiál doručený najvyššiemu súdu, a to v súvislosti so sťažovateľom podanou sťažnosťou proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 4 T 20/2005 z 28. júna 2013 týkajúcejmu sa jeho návrhu na podmieňné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti.

9. Z obsahu trestných spisov (sp. zn. 4 T 2/2005 a sp. zn. 2 TdoV 9/2012) teda vyplýva, že podkladový trestný spis sp. zn. 4 T 2/2005 sa na najvyššom (dovolacom) súde

fyzicky nenachádzal okrem iných časových období v čase od 15. mája 2013, keď bol zapožičaný krajskému súdu práve v súvislosti so sťažovateľom podaným návrhom na podmiennečné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti, minimálne až do času konania neverejného zasadnutia dovolacieho súdu 28. júna 2013, na ktorom bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté. Predmetný podkladový trestný spis vo veci sťažovateľa sa na najvyššom (dovolacom) súde preto nenachádzal ani v čase vydania opatrenia predsedu dovolacieho senátu z 19. júna 2013, v ktorom sa explicitne pre ostatných členov senátu uvádza, že „*Spis na štúdium sa nachádza u predsedu senátu*“.

Zo zberného spisu najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 9/2012, ktorý bol zaslaný ústavnému súdu na jeho vyžiadanie 30. januára 2014, vyplýva, že sa v spise nenachádzajú listinné ani iné podklady, z ktorých by nad rozumnú mieru pochybností vyplývalo, že sa členovia dotknutého dovolacieho senátu oboznámili s obsahom spisu sp. zn. 4 T 2/2005, resp. že si vyhotovili akékoľvek poznámky/výpisky z tohto spisu.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

11. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde... Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 (čl. 47 ústavy) rovní. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom... Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenie proti nemu.

13. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07).

14. Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením z 20. novembra 2013 prijal na ďalšie konanie, bolo posúdenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v niekoľkých rovinách postupu najvyššieho súdu v dovolacom konaní. Zhodnotením sťažovateľových námietok je možné ich rozdeliť do dvoch skupín. V prvej skupine námietok sťažovateľ atakuje postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktorým najvyšší súd mal porušiť zásadu kontradiktórnosti konania a princíp rovnosti zbraní v dovolacom konaní, a taktiež namieta postup najvyššieho súdu, ktorý rozhodujúc na neverejnom zasadnutí mal odmietnuť ním podané dovolanie bez súvisiaceho trestného spisu, ktorý sa mal v tom čase nachádzať na krajskom súde z dôvodu konania verejného zasadnutia o sťažovateľom podanom návrhu na podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti. V druhej rovine svojich námietok koncentruje svoju argumentáciu do sféry skutkovo právnych záverov (zásad platných na ukladanie trestu vrátane porušenia zásady *reformatio in peius*), v dôsledku ktorých mal najvyšší súd zasiahnuť do ním označených základných práv, ktorých porušenie namieta.

III.

Kontradiktórnosť konania a ľudskoprávne esenciálne predpoklady súdneho rozhodovania

15. Kontradiktórnosť konania

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

16. Ústavný súd ďalej uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách (v kontexte danej veci v súlade predovšetkým s dohovorom), najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie. Ústavný súd už zdôraznil, že zo vzájomnej súvislosti ustanovení čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 ústavy vyplýva, že dohovor a judikatúra k nemu sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy jednotlivých komponentov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a tým normujú rámec, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (napr. I. ÚS 49/01, I. ÚS 1/03).

17. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna

2002, § 45). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim (pozri cit. rozsudok Komanický, § 46).

18. Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane (III. ÚS 313/05). Táto zásada vyjadrujúca právo na spravodlivý proces, nutnosť rovnakých pravidiel hry alebo tiež princíp rovnosti zbraní pre všetkých účastníkov súdneho konania je ďalej rozvedená v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ale predovšetkým v Trestnom poriadku a Občianskom súdnom poriadku (obdobne IV. ÚS 35/02).

19. Z judikatúry EŠLP, ako aj z judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že rovnosť medzi obvineným (proti tomu, proti ktorému sa vedie trestné konanie, pozn.) a prokurátorom v trestnom konaní je relatívna vzhľadom na rozdiel v ich procesnom a najmä faktickom postavení, ktorý vyplýva z ich rozdielnych funkcií a možností (napr. za prokurátorom stojí štátny aparát a donucovacia štátna moc). Ich rovnosť je potom prilihavejšie vyjadriteľná ako zásada rovnosti zbraní tvoriaca prvok spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru charakterizovaná v judikatúre k dohovoru. Ide o právo, aby každá strana súdneho konania mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. rozsudok EŠLP vo veci De Haes a Gijssels v. Belgicko z 24. februára 1997, § 53, III. ÚS 186/02).

20. Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci – v zhode s už uvedenými názormi EŠLP, ale i stanoviskom strany sťažovateľa (pozri bod 7) – uzatvára, že z princípu kontradiktórnosti konania tiež vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho odporcu (protistrany v súdnom

konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť; nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (pozri mutatis mutandis napr. vec K. S. proti Fínsku, rozsudok ESĽP z 31. mája 2001; vec F. R. proti Švajčiarsku, rozsudok ESĽP z 28. júna 2001). Inak povedané, požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESĽP chápe skôr formálne, t. j. z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu.

21. Sťažovateľ podal mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie na krajskom súde 12. novembra 2011. V ďalšom postupe krajského súdu a najvyššieho súdu boli odstraňované formálne nedostatky súvisiace s podmienkami dovolacieho konania, ktoré boli finálne splnené 24. mája 2012, keď bol celý spisový materiál predložený krajským súdom najvyššiemu súdu. Od tohto času mal najvyšší súd možnosť zaoberať sa sťažovateľom podaným dovolaním z hľadiska jeho prípustnosti a vecnej stránky. Najvyšší súd rozhodol o sťažovateľom podanom dovolaní na neverejnom zasadnutí 28. júna 2013, ktorého termín bol nariadený opatrením predsedu senátu 19. júna 2013. Najvyššiemu súdu bolo 15. júna 2013 doručené vyjadrenie krajskej prokuratúry k sťažovateľom podanému dovolaniu. Z uvedeného je teda zrejmé, že v čase, keď predseda senátu najvyššieho súdu nariadil termín neverejného zasadnutia na prerokovanie sťažovateľom podaného dovolania, musel si byť vedomý skutočnosti, že vyjadrenie krajskej prokuratúry nebolo doručené strane sťažovateľa.

22. Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že skúmať obsahovú stránku vyjadrenia krajskej prokuratúry a jej možnú ingerenciu na rozhodovanie súdu, ako aj zaoberať sa možným vplyvom vyjadrenia sťažovateľa k takému písomnému vyjadreniu prokurátora ako zástupcu štátu, tak ako to vyplýva z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu *„Doručenie predmetného vyjadrenia sťažovateľovi by nemalo vplyv na výsledok konania“*, nie je a v zmysle aj ustálenej judikatúry ESĽP ani nemôže byť jediným a rozhodujúcim predmetom skúmania pred ústavným súdom. Ústavný súd zvyrazňuje, že požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESĽP chápe skôr formálne – z jej hľadiska len nie až tak veľmi záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov

predložených súdu. Uvedené v okolnostiach danej veci platí o to viac, ak je v hre trestnoprávna represia, ktorá je v podmienkach právneho štátu prostriedkom „ultima ratio“.

23. K rozhodovaniu dovolacieho súdu bez základného spisu

Zo zistení ústavného súdu [implicitne tiež z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu (bod 6)] však predovšetkým vyplýva (bližšie pozri body 8,9), že základný súdny spis týkajúci sa trestnej veci sťažovateľa tak v čase nariadenia termínu neverejného zasadnutia predsedom dovolacieho senátu ani v čase uskutočneného súdneho pojednávania, na ktorom došlo k prijatiu napadnutého rozhodnutia, sa na najvyššom súde nenachádzal, pretože bol v čase od 15. mája 2013 zapožičaný krajskému súdu v súvislosti so sťažovateľom podaným návrhom na podmieňané upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti. Najvyššiemu súdu bol spisový materiál vrátený/opätovne postúpený až 16. júla 2013 v súvislosti so sťažovateľom podanou sťažnosťou proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 4 T 20/2005 z 28. júna 2013, ktorým sa rozhodlo o jeho návrhu na podmieňané upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti. Najvyšší súd ani nijako inak nepreukázal (najmä body 8 a 9 *in fine*), žeby dovolací senát (jeho členovia) mal reálne v rozhodnom čase (t. j. v čase, keď rozhodoval, ale tiež v čase pred samotným rozhodovaním, pozn.) k dispozícii základný trestný spis, na základe ktorého rozhodoval o dovolaní sťažovateľa. Tvrdenie predsedu najvyššieho súdu „Každý člen senátu, okrem štúdia spisu v období od 24. mája 2013 (tu malo byť zrejme uvedené od 24. mája 2012, pozn.) do 2. augusta 2013...“ (bod 6) sa ústavnému súdu javí ako preukazne nedostatočné, t. j. nezodpovedajúce skutočnému stavu veci, keďže jediný formálny údaj o možnosti členov dovolacieho senátu oboznámiť sa s obsahom posudzovaného trestného spisu vyplýva až z opatrenia predsedu dovolacieho senátu z 19. júna 2013, v ktorom je explicitne pre ostatných členov senátu uvedené, že „Spis na štúdium sa nachádza u predsedu senátu“ (bod 9 *in fine*), hoci nepochybne v čase prijatia tohto opatrenia a ani v neskoršom čase – až do samotného rozhodnutia sa spis na najvyššom súde nenachádzal. Je potom tiež zavádzajúci údaj v zápisnici o neverejnom zasadnutí sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013, kde je uvedené, že boli prečítané – dovolanie, prvostupňový a odvolací rozsudok a „podstatný obsah spisu“, pretože tento sa na najvyššom súde nenachádzal, a preto ani nemohol byť na neverejnom zasadnutí oboznámený. Za tejto situácie neostávalo ústavnému súdu iné, ako súhlasiť so sťažnostnou

námietkou sťažovateľa „*Je nemysliteľné, aby v právnom štáte, akým je Slovenská republika sa v čase rozhodovania o mimoriadnom opravnom prostriedku nenachádzal spis na súde, ktorý o ňom má rozhodovať!*“.

24. Ústavný súd zastáva názor, že napriek charakteru a povahe mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) v trestnom súdnom konaní, ktorými sa do istej miery odlišuje od základného súdneho konania, je z pohľadu ústavnokonformného chápania výkonu súdnej moci zásadne neprípustné, aby vznikla pochybnosť o tom, či dovolací súd mal pri rozhodovaní k dispozícii základný trestný spis, a to bez toho dôsledku, že všeobecný súd (orgán verejnej moci) následne takúto pochybnosť hodnoverným spôsobom nevyvrátil. Zistené pochybenie (rozhodovanie súdu bez súdneho spisu), ktoré v okolnostiach danej veci považoval ústavný súd za dostatočne preukázané, je preto z pohľadu ústavnokonformnej ochrany základných práv, resp. slobôd také závažné, že samo osebe je postačujúcim dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu. Právo na súdnu ochranu (spravodlivý proces) v sebe zahŕňa *inter alia* zákaz svojvôle (arbitrárnosť), ktorý vo všeobecnosti nemusí znamenať iba nedostatok súdneho odôvodnenia. Rozhodovanie najvyššieho súdu o dovolaní bez základného trestného spisu už z pohľadu objektívneho zakladá arbitrárnosť takéhoto rozhodnutia, a to bez ohľadu na existenciu osobitného zberného spisu dovolacieho súdu obsahujúceho iba niektoré z relevantných podkladových listín (napr. napadnuté súdne rozhodnutie, dovolanie podané odsúdeným...). Súdny spis totiž nedisponuje iba administratívnou podobou a prípadným administratívnym následkom. Súdny spis predstavuje predovšetkým súbor skutkových a právnych listín a postupov, ktoré sú v okolnostiach danej veci určujúce pre rozhodovanie o trestnej veci sťažovateľa, t. j. tiež o vine a treste, a to bez ohľadu na skutočnosť, že trestná vec sťažovateľa bola právoplatne skončená a najvyšší súd posudzoval mimoriadny opravný prostriedok, ktorý podal sťažovateľ.

25. Nevyhnutnou podmienkou na založenie svojvôle je vykročenie konajúcich (interpretujúcich) subjektov z mantinelov vymedzených právnym rámcom, t. j. porušenie práva. Ide pritom o také porušenie práva, ktoré zahŕňa akýkoľvek postup subjektov smerujúci k dosiahnutiu výsledku realizácie práva (resp. chceného cieľa), ktorý nie je

odrazom postupu právnym poriadkom výslovne či obsahovo (implicitne) predvídaného. Táto nezhoda s právnym poriadkom či vykročením z jeho rámca pritom obsahuje v sebe všetky fázy (dielčie časti) autoritatívnej aplikácie práva. Týmito fázami je, inak povedané, celý proces zisťovania skutkového stavu (*questiones facti*), proces právneho posúdenia (*questiones iuris*) a následne aj vydanie rozhodnutia vrátane jeho dostatočného racionálne obhájitelného a týmto spôsobom aj *ex post* preskúmateľného odôvodnenia. Svojevoľné konanie z pohľadu praktického a jeho konkrétna právna relevancia sa musí vždy nevyhnutne premietnuť do hodnotenia celého procesu realizácie (aplikácie) práva. Z týchto dôvodov je tiež toto konanie potrebné považovať za neprijateľné. Pri takomto praktickom pohľade treba rozlišovať ako vlastné porušenie práva, tak aj zohľadniť jeho intenzitu, a to posúdením procesu ako celku, resp. jeho výsledku v tom zmysle, či predmetné dielčie porušenie malo na jeho konečnú podobu veľký vplyv či iba nezanedbateľný význam (pozri tiež HANUŠ, Libor: *Právní argumentace nebo svévole. Úvahy o právu, spravedlnosti a etice*. Praha: C. H. Beck 2008. s. 180.). Rozhodovanie (nielen) dovolacieho súdu bez základného súdneho spisu hraničí podľa názoru ústavného súdu – objektívne vzaté – s odmietnutím spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

26. Ústavný súd preto dospel k záveru, že nedoručením vyjadrenia krajskej prokuratúry k sťažovateľom podanému dovolaniu, ako aj svojevoľným postupom najvyššieho súdu, ktorý rozhodol na neverejnom zasadnutí o odmietnutí podaného dovolania za súčasnej absencie základného trestného spisu, resp. rozhodovania súdu bez príslušného spisu, došlo k porušeniu sťažovateľových základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

27. Ústavný súd riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011) nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa ďalšími sťažovateľom namietanými skutočnosťami týkajúcimi sa porušenia zásady *reformatio in peius*, ukladania trestu, hodnotenia dôkazov a ďalších (podrobne pozri body 3 a 7, pozn.), keďže tie, na základe ktorých ústavný súd rozhodol (nedoručenie vyjadrenia krajskej prokuratúry sťažovateľovi a rozhodovanie najvyššieho súdu bez základného trestného spisu), boli dostačujúce na vyslovenie porušenia označených práv a na zrušenie

napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu. Úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom je predovšetkým chrániť občana pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Ústavný súd poukazuje aj na to, že práve z dôvodu zrušenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 a vrátenia veci na ďalšie konanie má najvyšší súd nielen možnosť, ale aj povinnosť v rozumne dostatočnej miere vysporiadať sa opätovne aj s týmito námietkami sťažovateľa a následne o nich rozhodnúť v rámci dovolacieho konania.

28. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie ... Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

29. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013. Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľa ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na nové konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

30. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu v súlade s ich vyčíslením jeho právnym zástupcom za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku odporcu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 130,16 € + režijný paušál (rok 2013 a 2014) + DPH, čo v súhrne predstavuje sumu 501,58 €. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

31. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2014